

Ελληνική Επιστημονική Ένωση Αιολικής Ενέργειας Τσιπουρίδης Ιωάννης, Πρόεδρος Δ.Σ.

Επανασχεδιασμός και απελευθέρωση αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας και Α.Π.Ε.

Σήμερα η σχέση Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας και αγοράς ηλεκτρισμού καθορίζεται από δυο βασικές θεσμικές παρεμβάσεις, τις κατευθύνσεις της ΓΔ Ανταγωνισμού για τις κρατικές ενισχύσεις στο τομέα της ενέργειας και του περιβάλλοντος, οι οποίες προβλέπουν – ανάμεσα στα άλλα – (i) την εφαρμογή ενός συστήματος Feed In Premium με διαγωνισμούς, από το 2017 και (ii) την ανάληψη υποχρεώσεων εξισορρόπησης από τις Α.Π.Ε., με την προϋπόθεση ύπαρξης μιας αγοράς με ικανή ρευστότητα και τον σχεδιασμό μιας νέας συνολικής αγοράς ηλεκτρισμού που θα περιλαμβάνει αγορές διμερών συμβολαίων, προμηθευσιμότητας, ενδοημερησίας, εξισορρόπησης, μηχανισμό ισχύος κλπ. Κατά το χρονοδιάγραμμα που επιδιώκεται να τηρηθεί, ο σχεδιασμός αυτός θα εφαρμοσθεί πλήρως σε 2,5 χρόνια περίπου.

Οφείλουμε να αναγνωρίσουμε κατ' αρχήν ότι σε μεγάλο βαθμό τα ανωτέρω αποτελούν έννοιες και πολιτικές νέες για τον κλάδο των Α.Π.Ε., αλλά και άλλους κλάδους στην Ελλάδα. Ο κλάδος έχει ξεκινήσει μια μεθοδική προσπάθεια να ενημερωθεί, να προετοιμαστεί και να συμμετάσχει στο δημόσιο διάλογο που έχει ξεκινήσει και που είναι βέβαιο ότι θα είναι μακράς διάρκειας. Παρ' όλα αυτά μπορεί ήδη να καταγραφούν μερικοί βασικοί άξονες:

1. Η πλήρης, πραγματική και ουσιαστική απελευθέρωση της αγοράς ηλεκτρισμού, θα ευνοήσει την ανάπτυξη των Α.Π.Ε. και ειδικά της αιολικής ενέργειας, αρκεί να περιλαμβάνει πλήρη άρση όλων των εις βάρος των Α.Π.Ε. στρεβλώσεων και να μην δημιουργεί νέες.
2. Η εφαρμογή υποχρεώσεων εξισορρόπησης προϋποθέτει ύπαρξη ενδοημερησιακής αγοράς με ικανή ρευστότητα, που επίσης θα καθυστερήσει να υπάρξει.
3. Η εφαρμογή ενός συστήματος Feed In Premium προϋποθέτει να έχει διαμορφωθεί, να έχει λειτουργήσει και να έχει ωριμάσει ικανοποιητικά η αγορά επί της οποίας θα «πατήσει» το premium. Το πιθανότερο είναι ότι μια τέτοια πραγματική αγορά, με πραγματικό και όχι κίβδηλο ανταγωνισμό, θα καθυστερήσει να λειτουργήσει. Επομένως ήδη η ημερομηνία που θέτει η ΓΔ Ανταγωνισμού (αρχές 2017) είναι μη ρεαλιστική για την Ελλάδα.
4. Ακόμα και στην περίπτωση που εφαρμοσθεί ένα σύστημα Feed In Premium, αυτό δεν είναι δυνατό να συνδυασθεί με διαγωνισμούς, κυρίως λόγω του μεγέθους της αγοράς και της υπερευαγερτικότητάς της.
5. Όσον αφορά το σχεδιασμό της νέας αγοράς, είναι κατανοητό ότι υπάρχει ευρωπαϊκή πολιτική θέση για ένταξη των Α.Π.Ε. στον ορίζοντα μετά το 2020. Αυτή η ένταξη στην αγορά, όμως, συνδυάζεται με μια σειρά προϋποθέσεων, όπως η αποτελεσματική λειτουργία μιας αγοράς ρύπων που θα αποκαλύπτει το πραγματικό κόστος των ορυκτών καυσίμων, η άρση των επιδοτήσεων που απολαμβάνουν τα ορυκτά καύσιμα και η εξασφάλιση ενός πραγματικά ισότιμου περιβάλλοντος ανταγωνισμού (levelised field).

Παρά τον ικανό αυτόν χρονικό ορίζοντα, ο οποίος φαίνεται ότι ξεπερνά την τριετία μετά την ολοκλήρωση του σήμερα προωθούμενου σχεδιασμού της αγοράς (δηλ. μετά τα 2,5 έτη), είναι κατανοητό ότι οι σχεδιαστικές επιλογές που θα γίνουν σήμερα θα επηρεάσουν και τις Α.Π.Ε.

Με την έννοια αυτή, συμμετέχομε στη διαβούλευση που έχει ανακοινώσει η ΡΑΕ. Ήδη έχουν εντοπιστεί κρίσιμα σημεία τα οποία θα τεθούν αρμοδίως με τη δέουσα προσοχή.

Τι σημαίνει το νέο περιβάλλον για τις Α.Π.Ε. και ειδικά την αιολική ενέργεια;

Ο κλάδος των Α.Π.Ε. έχει το προνόμιο να αποτελεί μία από τις ελάχιστες επιλογές για οικονομική ανάπτυξη, ώστε να επιταχυνθεί η έξοδος από την οικονομική και κοινωνική απαξίωση που βιώνουμε.

Η Ανάπτυξη είναι μονόδρομος σήμερα. Μια ανάπτυξη που θα εξασφαλίζει βιωσιμότητα απαντώντας στις περιβαλλοντικές και κυρίως κλιματικές προκλήσεις. Ανάπτυξη στον κλάδο της ενέργειας σημαίνει πάρα πολύ συγκεκριμένες επιλογές, σημαίνει ουσιαστική απελευθέρωση της αγοράς, με άρση όλων των στρεβλώσεων, σημαίνει μαζική ανάπτυξη των Α.Π.Ε. και ιδιαίτερα της αιολικής ενέργειας και σημαίνει επενδυτική ασφάλεια και διαφάνεια κόστους.

Πιο συγκεκριμένα, οι νέοι σχεδιασμοί αγορών σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο δεν μπορούν να αγνοούν ότι βασική προτεραιότητα της παγκόσμιας κοινότητας είναι η αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής. Αντίθετα, πρέπει να στηρίζουν την παγκόσμια αυτή προσπάθεια και να προετοιμάζουν το έδαφος για την υλοποίηση των απαιτούμενων μέτρων στο μέλλον. Η πραγματική απελευθέρωση της ηλεκτρικής αγοράς θα αποκαλύψει το πραγματικό κόστος, προς όφελος του καταναλωτή και των ανταγωνιστικών μορφών ενέργειας όπως είναι η Αιολική Ενέργεια. Όμως, η απελευθέρωση περνάει μέσα από ριζική αναδιάρθρωση της δομής και των παικτών της αγοράς. Απαιτούνται τιμολόγια που αντανakλούν το κόστος. Το αν σήμερα το πραγματικό κόστος δεν έχει ενσωματωθεί στα τιμολόγια, αυτό δεν σημαίνει ότι το κόστος αυτό δεν πληρώνεται. Κάποιος το πληρώνει. Ταυτόχρονα όμως δημιουργεί πρόβλημα στον ανταγωνισμό και την αποτελεσματική λειτουργία των επιχειρήσεων ηλεκτρισμού. Αποτέλεσμα της ατελούς απελευθέρωσης και της αδιαφάνειας των τιμολογίων είναι ότι οι επιχειρήσεις ηλεκτρισμού απαιτούν διοικητική διασφάλιση των εσόδων τους. Έτσι έχουμε φτιάξει μια υπερ-ρυθμισμένη αγορά, με την έννοια ότι τα έσοδα των συμβατικών παραγωγών δεν προέρχονται από τον ανταγωνισμό αλλά από διοικητικούς μηχανισμούς που εγγυώνται το ύψος τους. Για πολλά χρόνια, οι συμβατικοί παραγωγοί απολάμβαναν δύο είδη εσόδων, τη χονδρεμπορική αγορά (δηλ. την Οριακή Τιμή Συστήματος) που είναι σε σημαντικό βαθμό ρυθμισμένη και τα έσοδα εκτός της χονδρεμπορικής μέσω καθαρά διοικητικών μηχανισμών όπως ο μηχανισμός διαθεσιμότητας ισχύος (ΜΔΙ) και ο μηχανισμός μεταβλητού κόστους (ΜΜΚ). Αν δεν υπήρχαν αυτοί οι μηχανισμοί, οι επιχειρήσεις πιθανότατα θα έκλειναν.

Όλα τα παραπάνω σημαίνουν ότι το πραγματικό κόστος της συμβατικής ηλεκτροπαραγωγής δεν είναι μόνο η Οριακή Τιμή Συστήματος, αλλά συμπεριλαμβάνει τα έσοδα εκτός χονδρεμπορικής αγοράς (ΜΔΙ, ΜΜΚ) και τα κρυφά κόστη που δεν απεικονίζονται πουθενά. Αυτή είναι επίσης μια βασική αιτία της συσσώρευσης, μέχρι τα μέσα του 2014, του ελλείμματος στον Ειδικό Λογαριασμό Α.Π.Ε.

Τούτων δοθέντων, ο σωστός σχεδιασμός της αγοράς ηλεκτρισμού πρέπει να διασφαλίζει την επίτευξη των στόχων του 20-20-20 και του νέου πακέτου Ενέργειας-Κλιματικής Αλλαγής της 23/10/2014, για το 2030. Πρέπει να προετοιμάζει το έδαφος για τους στόχους του 2050 που θα

πρέπει να οδηγούν σε οικονομία μηδενικού άνθρακα. Πρέπει να διασφαλίζει την υψηλότερη δυνατή συμμετοχή της Αιολικής Ενέργειας, της οικονομικότερης τεχνολογίας παραγωγής ενέργειας. Πρέπει να λαμβάνει υπόψη του, την πορεία της κλιματικής αλλαγής, τις αιτίες επιτάχυνσης της και τις λύσεις για την επιβράδυνση και αναστροφή της. Πρέπει να διασφαλίσει ότι θα εξαλειφθούν όλες οι υπάρχουσες στρεβλώσεις και ότι δεν θα δημιουργηθούν νέες.